

Nacionalne manjine u BiH

Misija OEES-a u Bosni i Hercegovini radi s vlastima i organizacijama građanskoga društva, kako bi promovirala političku, ekonomsku i društvenu uključenost 17 priznatih nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakon navodi da će BiH štititi položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini (BiH), i to: Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Talijana, Židova, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumunja, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca.

Zakon predstavlja ključni dokument za bosanskohercegovačke nacionalne manjine, jer im daje pravo na zaštitu njihovih kulturnih, religijskih, obrazovnih, društvenih, ekonomskih i političkih sloboda, potreba i identiteta.

Misija je nastavila sa zagovaranjem i podržala Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u RS i FBiH i upostavu i razvitak vijeća nacionalnih manjina na državnoj i entitetskim razinama. Trenutačno, Misija radi na svim razinama vlasti, od razine lokalne zajednice i općine, do entitetske i državne razine, kako bi promovirala političku, ekonomsku, i društvenu aktivnost nacionalnih manjina u BiH. Osoblje Misije na terenu tijesno surađuje s organizacijama i udrugama nacionalnih manjina, radi uključivanja u zajednicu i glede inicijativa na polju obrazovanja, kao i drugim aktivnostima u cilju zaštite prava nacionalnih manjina. Misija stavlja poseban fokus na Rome, kao najveću i najmarginaliziraniju nacionalnu manjinsku skupinu u BiH.

Uključivanje nacionalnih manjina kroz zajednicu

U sklopu aktivnosti na razini lokalne zajednice, Misija radi na povećanju vidljivosti i utjecaja nacionalnih manjina i drugih marginaliziranih skupina; trenutačno ove skupine nisu organizirane i imaju vrlo malo utjecaja na društveni život u svojim zajednicama. Rad Misije fokusira se na razvitak i izgradnju kapaciteta mreža među organizacijama, kako bi marginalizirane skupine bile odgovarajuće predstavljene i sa ciljem razvijanja platforme zagovaranja za njihove potrebe. Pored poticanja razvoja ovih mreža, Misija radi na izgradnji kapaciteta organizacija nacionalnih manjina, kako bi one identificirale potrebe zajednice i razvile vještine lobiranja za neophodne resurse i usluge. Kroz program: *Sudjelovanje građana u zajednici*, Misija također radi na pristupu zapošljavanju, kroz ciljanu izgradnju kapaciteta i koordinaciju s ustanovama za zapošljavanje.

Nacionalne manjine i obrazovanje

Uz potporu OEES-ova visokog komesara za nacionalne manjine, pripremljen je nastavni materijal (priručnik za učenike i vodič za nastavnike) o kulturi, baštini, podrijetlu i tradiciji nacionalnih manjina u BiH, od 2008. do 2009. godine, kako bi se više saznalo o bogatstvu raznolikosti u BiH. U tijeku 2010. godine, Misija je započela projekt *Kaleidoscop*, kako bi pomogla mladim ljudima da bolje razumiju pripadnike nacionalnih manjina i predstavila „ostale“, kao dio svakodnevnog života u društvu. S

obzirom na uspješnu završnicu projekta, u koji su se uključile stotine škola iz cijele BiH, Misija nastavlja poticati škole na aktivno podučavaje o nacionalnim manjinama i pomoć pripadnicima neke od 17 nacionalnih manjina, kako bi se aktivnije uključili u svoje zajednice i ponosili svojom baštinom. Zatim, Misija promovira i podržava obrazovne ustanove glede uvođenja jezika nacionalnih manjina u škole.

Rad Misije, usmjeren na nacionalne manjine u obrazovanju, datira iz 2004. godine kada su *Plan akcije o obrazovnim potrebama Roma i pripadnika ostalih nacionalnih manjina u BiH*, podržan i kreiran od strane Misije, potpisali svi ministri obrazovanja. A, 2010. godine *Revidirani akcioni plan Bosne i Hercegovine za obrazovne potrebe Roma* finaliziran je i usvojen od strane Vijeća ministara BiH. Njime se želi pružiti jednak pristup kvalitetnom obrazovanju (na predškolskoj, osnovnoj, srednjoj i visokoj razini obrazovanja), ovoj marginaliziranoj skupini djece, kako bi oni mogli usvojiti znanje neophodno za buduću integraciju u društvo.

Romi

Romi su najveća nacionalna manjina u BiH i najmarginaliziranija skupina u državi, u društvenom, ekonomskom i političkom smislu. U poslijeratnoj BiH, Romi se suočavaju s nizom poteškoća pri realiziranju temeljnih ljudskih prava, zajamčenih Ustavom BiH. Posebno su zabrinjavajuća prava u svezi s privatnim vlasništvom, pristupom socijalnoj zaštiti, obrazovanju i zapošljavanju.

Identificirajući različite prepreke za uključivanje Roma u obrazovni sustav, i drugdje, Misija radi na poboljšanju njihovog pristupa državnim institucijama i institucijama, koje se bave zaštitom ljudskih prava. BiH je pristupila projektu *Desetljeće Roma 2005.- 2015.*, u rujnu 2008. godine, i dala odgovarajuću potporu i napatke Romskom savjetodavnom odboru BiH i Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH. Cilj je osigurati puno i učinkovito sudjelovanje Roma u državnim tijelima i strukturama, riješiti probleme u oblasti stanovanja, zdravstvene zaštite, zapošljavanja i obrazovanja, kao i voditi borbu protiv diskriminacije i predrasuda prema Romima.

Eliminiranje institucionalizirane diskriminacije

Europski sud za ljudska prava je u slučaju *Sejdić i Finci protiv BiH*, donio odluku da diskriminacija prema nacionalnim manjinama ne dopušta onima koji nisu Bošnjaci, Hrvati i Srbi, da obnašaju najviše državne funkcije. Misija čvrsto zagovara provedbu ove odluke.

Misija OEES-a u Bosni i Hercegovini pomaže BiH u ispunjenju obveza koje je ona preuzela kao država članica OEES-a i napredovanju ka ostvarenju svog deklariranog cilja pridruživanja euroatlantskim integracijama, tako što jača sigurnost i stabilnost, putem završetka izgradnje mira unutar daytonskog okvira, i razvija inkluzivni politički diskurs i demokratski odgovorne institucije koje poštuju raznolikost, promoviraju konsenzus i poštuju vladavinu prava. Misija ima sveobuhvatan i integriran pristup putem svoje nazočnosti na terenu, što odražava naglasak na razvijanje povezanih zajednica i na pravodobno identificiranje prepreka napretku.